

ENTORN DEL PROBLEMA DE CATALUNYA

L'Alcalà Zamora i la república

Un cert imperatiu de l'actualitat i la circumstància que l'Alcalà Zamora ha dedicat sempre una gran atenció al problema català, m'han decidit a començar per ell una sèrie d'intervius que — si no hi ha entrebancs — penso arriscar-me a fer entorn del problema de Catalunya. Quan ho faig així avinent a l'ex-ministre, ara republicà, em diu abans que tot, emprant un to ple de sinceritat:

—Amb molt de gust. Precisament sóc potser el polític de fora de Catalunya que més s'ha ocupat d'aquest problema. He discutit, he combatut, probablement hauré de discutir i de combatre encara; però ho he fet i ho faré sempre amb tota simpatia i respecte. No se m'ha pogut acusar mai de manca de consideració i estimació vers Catalunya i els catalans. Tinc, demés, l'honor d'haver estat el redactor de la ponència que, respecte el problema, hauria tingut de discutir, segons propòsit del govern de Romanones, l'anomenada Comissió extra-parlamentària i on crec que s'ha arribat més enllà, en el camí de les concessions, que mai no s'havia arribat...

Afegeix, després, accentuant un somriure: —A un dels meus discursos en què més extensament vaig tractar el problema català, crec que era l'any 1916, contestà Cambó i digué que jo havia exposat l'argument de més força que havia sentit en contra del seu criteri. M'ha restat sempre la curiositat de saber quin era aquest argument, perquè en vaig exposar molts.

Insinuo jo aleshores concretament les preguntes que desitjo fer-li, i el meu coblocutor, amb aquella veu seva pastosa, clara, alta i neta, m'adverteix amb lleialtat:.

—De primer antuvi cal que li digui que, com ja he manifestat altres vegades, aquesta campanya que ara porto a cap, crec que no seria completa i decisiva si un dia no anava a parlar a Barcelona. Hi aniré, doncs, en el moment oportú, i parlaré extensament del problema català. Ja compendrà, doncs, que ara no puc ni dec més que donar-li una síntesi abreujada del meu pensament que, quan parli a Barcelona, serà desenvolupat amb tota extensió. Però ja, des d'ara, no tinc cap inconvenient a avançar-li amb tota sinceritat i en relació amb les seves preguntes, el meu criteri.

Heus aquí ara les meves preguntes i les respostes de l'Alcalà Zamora:

—Quina és, al seu criteri, la situació actual del problema català?

—Evidentment, la política de la Dictadura envers Catalunya ha causat a aquesta molt mal. Ha estat un greuge i una estafa, per tal com per a afirmar-se va prometre unes satisfaccions i un tractament que de cop i volta, després del famós banquet de retorn d'Itàlia, es convertiren en tot el contrari. Són innegables els danys soferts per Catalunya. Però, enfonsant la consideració del problema, gairebé podríem dir que tota la persecució intolerant i incomprensiva que ha sofert el sentiment català durant la Dictadura, ha produït, en definitiva, un gran bé a Catalunya: la reacció sentimental de la resta d'Espanya, que mai no havia estat tan unànime i afectiva i cordial com ara, davant l'evidència del greuge.

»La bona tasca consisteix, doncs, a apreciar dues coses distintes: la reacció sentimental produïda a Catalunya mateix i la realitat del problema segons la raó i la política de govern. En el que es refereix a la diguem-ne excitació sentimental, és evident que si no està mancada d'inconvenients que cal tenir en compte, ofereix el considerable avantatge de palesar una més profunda i forta penetració col·lectiva. Pot donar això una orientació, una constatació exacta de l'actualitat mitjançant la qual hom pot considerar les rutes del federalisme mundial per a resoldre el problema segons raó política i de govern, atenent els imperatius de la solidaritat nacional.

»Aquesta em sembla ésser la situació del

problema en el dia d'avui i els deures que se'n desprenen.

—Creu que és indiferent la forma de govern per a la solució del problema de Catalunya?

—Crec sincerament que la solució republicana és la favorable i adequada. Raó: la cessació de la monarquia seria palesament un desgreuge a Catalunya, a més a més d'ésser-ho per a tota la resta del país. Els vincles entre regions serien amb tota seguretat més lliures i més forts ensemes sense la intervenció interessada de la Corona.

NICETO ALCALA ZAMORA

—Al seu criteri, quina és la tasca política que cal emprendre immediatament?

—No hi caben dubtes. La primera, esvair, aclarint les intencions, fent palesa la noblesa de's propòsits, la irritació sentimental massa evident i ben lògica. De seguida, en un ambient de serenitat, dur el problema a ésser estructurat i resolt en una Assemblea Constituent.

Com a final, em diu el senyor Alcalá Zamora, després de subratllar la sinceritat ferma amb què ha parlat, aquestes paraules:

—Li prego de fer públic que, com ja li he dit, aviat penso anar a donar una conferència a Barcelona, i com que és tàctica i convicció meua en aquesta campanya d'atacar, a cada lloc on vaig, la dificultat màxima, aquestes qüestions que vostè m'ha plantejat no seran pas esbiaixades i evitades en el meu discurs de Barcelona. Tot el contrari, pot assegurar que seran el seu tema principal. Jo podré fracassar personalment en la meua campanya. Però ningú no podrà dir que no he estat clar i sincer, per damunt de tot risc. Tant de bo tots els altres fessin el mateix!

RAFAEL MARQUINA

Madrid, 29-5-30.

Mirant a fora

Conseqüències d'una conferència

Fa unes setmanes reportàvem, aquí mateix, els mals de cap del delegat japonès a la Conferència Naval de Londres. Encara n'hi ha d'altres.

L'almirall Jamanacki, adjunt al ministre de la Marina del Japó, i l'almirall Kato, cap d'estat major general, han presentat llur dimissió com a protesta del tractat de Londres.

Això no és més que un començament. Durant la Conferència, un dels membres de la missió japonesa havia assistit a la representació d'un film britànic, Les quatre plomes blanques, en el qual tres oficials anglesos trameten a un camarada, acusat de covardia moral, tres plomes blanques per tal de fer-li comprendre que li cal desaparèixer.

—Al Japó—declarava el japonès a un oficial de la Marina italiana que l'acompanyava—, en un cas així, us fan arribar un punyal perquè entengueu que heu de fer harakiri.

I la vigília de l'embarcament de la missió japonesa, el mateix delegat deia a un compatriota seu resident a Anglaterra:

—Ara comencen les grans dificultats per nosaltres. No sabem pas què ens espera a l'arribada.

No s'equivocava. Tot just desembarcats a Simonoseki, els oficials japonesos foren objecte d'una manifestació hostil per part de les organitzacions nacionalistes.

L'almirall Takarabe, ministre de la Marina, rebé un punyal; un oficial d'estat major general, el comandant Kuzariki, es suïcidà sense esperar que l'hi invitessin, i les dimissions esmentades més amunt són la conseqüència d'un mateix estat d'esperit.

—Però—deia un anglès que ha estat al Japó—si tots els oficials d'estat major de la Marina japonesa fan harakiri, serà la que desarmarà primer que les altres.

Les "Precioses" de Ginebra

Al voltant de la Societat de Nacions pululen dones esnobes que segueixen amb més o menys interès les deliberacions, procuren fer connexions amb el personal diplomàtic i burocràtic i no deixen festa per assistir. Són les conegudes amb el nom molieres de les «Precioses».

Diu que ara ja se n'han anat la majoria, però encara n'hi queden.

Grandi, el delegat italià, en tenia una en un sopar, que el confongué, com qui no diu res, amb Gandhi.

Un cop alçats de taula, Grandi deia a Marinkovitch:

—No sé què deurà haver agafat la meua veïna, només em parlava de l'Índia.

Pel seu cantó, la «preciosa» poc informada deia:

—Però si no sap res del seu país, ni el significat de la paraula «mahatma»!

Concurs electoral de MIRADOR

En el moment d'escriure aquestes ratlles, són ja nombrosos els butlletins d'aquest concurs, degudament omplerts, que s'han rebut a la nostra Redacció.

Fem avinent que en les Bases que avui es reproduïm, hem introduït una lleugera ampliació, que és una major garantia: que els sobres contenint els butlletins de vot no seran oberts fins el moment mateix de tenir lloc l'escrutini. Per tant, és convenient que els nostres lectors esmentin damunt el sobre la seva destinació al «Concurs electoral».

Recordem, també, que els premis, a triar en llibres a l'albir dels guanyadors, són cinc:

Primer premi 500 ptes.

Segon » 200 »

Tercer » 150 »

Quart » 100 »

Quint » 50 »

BASES

1. La votació es farà mitjançant el butlletí inserit en la pàgina 8 d'aquest número. Els votants ompliran les cinc ratlles numerades que hi ha sota el títol «Qui votariau com a representants de Catalunya?» amb els cinc noms que creguin més aptes. Aquests cinc noms són els que tindran en compte a l'hora de l'escrutini.

2. Els que vulguin optar al premi tindran d'omplir també les dues ratlles numerades sota el títol «Qui sortirà per minories?» amb els noms que després dels cinc votats creguin que han d'obtenir major votació. Al mateix temps poden omplir la ratlla número 8 amb el candidat de mínima votació perquè es tindrà en compte sols en cas de desempat com s'explica en la base 6. S'entendran com a candidats de menor votació aquells que hagin obtingut almenys 25 vots.

3. Els butlletins, degudament omplerts, hauran d'arribar a la redacció de MIRADOR (Pelai, 62), per tot el dia 19 del mes de juny dins un sobre tancat amb la menció «Concurs electoral». El votant pot no signar el butlletí. En aquest cas cal que adopti un lema o contrasenya per justificar la paternitat de la seva votació en el cas que li escaigui un dels premis que oferim.

4. El dia 20, a la redacció de MIRADOR, es procedirà a descloure els sobres rebuts i a l'escrutini dels butlletins rebuts, tenint-se en compte tan sols els cinc noms inscrits en les ratlles numerades sota el títol «Qui votariau com a representants de Catalunya?». El resultat de l'escrutini serà publicat en el número del dia 26.

5. Portat a cap l'escrutini sortiran elegits cinc noms per majories i dos per minories. Si un cop fet l'escrutini resultés algun empat entre els elegits, aquest serà resolt atenent-se a l'ordre en què els noms siguin posats en els butlletins en què hagin estat votats, sumant els números de les diverses ratlles on estiguin col·locats i guanyarà el que tingui menor puntuació.

6. Publicada la llista dels elegits, serà guanyador del premi del concurs el lector que hagi votat els cinc elegits per majoria i hagi encertat els noms elegits per minoria. Si els guanyadors són dos o més, es tindrà en compte l'ordre en què hagin col·locat els noms en el butlletí i l'ordre d'elegits i si aquests també fossin dos o més, guanyarà el que hagi encertat el candidat de mínima votació. En cas de manca de coincidència absoluta, guanyarà la llista més aproximada. Els premis segon, tercer, quart i quint seran atorgats seguint l'ordre d'aproximació, de més a menys, de la llista guanyadora.

7. Si malgrat el que s'ha exposat en la base anterior, hi hagués dos o més votants amb dret a premi, en idèntiques condicions, el premi que els correspongui i els següents seran sumats i repartits per parts iguals entre els esmentats votants.

LA PASTA
I L'AIGUA

ROLS

LI OFEREIXEN LA
SOLUCIÓ DE L'AFAITAT

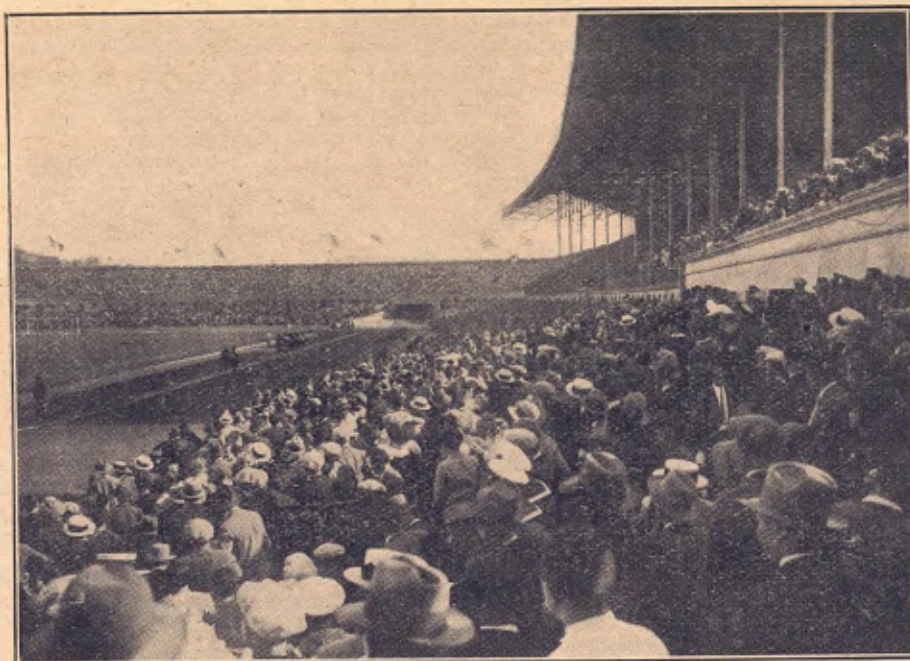
[AL MARGE DEL CAMPIONAT D'ESPANYA

Un rècord periodístic

Un partit de campionat com el que va jugar-se diumenge a l'Estadi de Montjuïc trasbalsà un gran sector del nostre periodisme, i especialment els corresponents i les agències d'informació. I com que tot progressa, diumenge es va batre el rècord en aquest ram.

Disposo de molt poc espai per donar una idea al públic de l'esforç d'organització i de les despeses que exigeixen aquestes ma-

informació de caràcter general, allò que en diem «ambiente», el pintoresc i intervius. Varen haver de donar la seva opinió sobre el partit les personalitats més conegudes en futbol, política i àdhuc en literatura. Entretant En Zaragoza, redactor de Fabra i àrbitre col·legiat, parlava amb Madrid i referia el partit detall per detall. En acabar la primera i la segona part i la prorroga, En Bernades, redactor de Fabra i crític

nifestacions esportives. Em limitaré presentant algunes dades.

L'Agència Fabra de Barcelona va rebre de l'Associated Press, de la que és corresponent, una carta de tres fulles espesses escrites a màquina amb instruccions. La carta detallava el «programa» del servei i començava dient:

(a) Historias de antemano desde Madrid y Barcelona (por teléfono de Fabra Barcelona) cada día.

Desarrollo: a) Probables componentes de cada team.—Nombres de los jugadores y puestos que ocupan.

b) Estudios acerca de quién ganará. Opiniones de sportmen importantes. Vaticinios acerca de los resultados. Apuestas y cálculos acerca de los totales de apuestas. Historietas acerca del interés nacional. Historias acerca de la venta de billetes. Cuántos se han vendido y cuál es su importe. Biografías y anécdotas de interés humano acerca de los jugadores más importantes. Por ejemplo a fulano su esposa le manda un bouquet de flores con un mensaje que dice: «Vence o no vuelvas a casa.» Opiniones de jugadores y de sportmen.

c) Una buena historieta preparatoria para mandarla en el sábado por la noche para usarla los periódicos de la mañana el domingo en América.

Les instruccions afegeixen: «Nuestro corresponsal en Barcelona deberá de arreglarse para tener varios expertos en football con mensajeros ciclistas, automóviles o motos, o lo que mejor sea, desde el mediodía hasta que esté terminada la transmisión del juego. Barcelona deberá tener un teléfono lo más cerca posible del lugar del juego y, si es posible, en el campo mismo y deberá arreglarse para su uso exclusivo.»

L'organització d'aquest partit va exigir posar un telèfon a la tribuna de premsa de l'Estadi. El telèfon va estar empalmat amb Madrid durant prop de tres hores i mitja. Cada conferència telefònica de tres minuts val set pessetes. Abans i després del partit es varen necessitar uns cent vint minuts de conferències telefòniques.

A l'Estadi l'Agència Fabra va enviar-hi un equip formidable. En Joan Tomàs feia

esportiu de La Publicitat, passava per telèfon un judici crític. Acabats els tres resums crítics d'En Bernades, el doctor Cabeza, redactor esportiu de La Vanguardia, va escriure un article que també fou passat per telèfon.

La conversa telefònica i els textos dels periodistes, que segons la literatura en estil americà de la carta de la qual hem transcrit uns trossos, són designats amb el nom de «expertos», eren presos a Madrid per dos taquígrafs. La delegació de l'Associated de Madrid tenia un telèfon en comunicació constant amb les oficines de Ràdio, a les quals s'anava passant la informació de Barcelona. Quan es feia un gol, Ràdio havia de suspendre un moment la transmissió de la informació general per passar un urgent. La notícia d'un gol arribava a New York al cap de dos o tres minuts d'haver estat fet a Barcelona.

En rebre's la informació, era reexpedida a tota l'Amèrica del Nord i del Sud, per radiotelegrafia o per cable.

Es incalculable dir el que va gastar l'Associated Press per a fer arribar a Nova York la informació del partit. És possible que les despeses de Barcelona i de transmissió pugin de vint a vint-i-cinc mil pessetes. És encara més difícil de calcular el que va gastar Nova York per a retransmetre la informació als 2,300 periòdics importants que té a Amèrica, i en aquesta xifra no es compten els periòdics que consumeixen poca informació.

A més a més Fabra de Barcelona va telegrafiar pel seu compte a Lisboa, Londres i París, i, des de París, Havas va telegrafiar als seus corresponents de la resta d'Europa.

La transmissió d'una notícia esportiva val, doncs, una xifra impressionant de milers de duros. També es pot assegurar que una notícia política no té tant interès com un partit gros de futbol ni mobilitza tanta gent ni tants diners.

Cal tenir en compte que el partit fou transmès per ràdio a Madrid. Això sembla que hauria permès a l'Associated estalviar-se el telèfon de l'Estadi, però les grans agències volen la informació de primera mà.

M. B.

Aquest número
ha passat
per la censura

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge
de bronze, Tintes i utilitatge
per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

LA PÉRGOLA

es el Restaurant de moda a l'Exposició

CANISERIA
FITO
BARCELONA

GRANS NOVATATS EN
CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

AIGUA de la VERGE
de MONTSERRAT

Reuma, ferides, contusions,
grans i picadures d'insectes
Una fricció després del bany és el millor
tònic

..y me hice

el firme propósito de evitar, en lo sucesivo, las dificultades que como aquella, pudieran presentarse. La mala jugarreta que el Destino me jugó aquel día nefasto, quedó resuelta mejor de lo que yo esperaba. Y ahora con tener siempre en casa un tubo de Cafiaspirina portador de esas milagrosas tabletas destinadas a beneficiar la humanidad, estoy libre de inquietudes y no puedo más que exclamar: ¡Gracias, divinas tabletas de Cafiaspirina!

Así opina uno entre tantos otros. Convénzase Vd. mismo con una prueba puesto que la

CAFIASPIRINA

además de poseer el efecto estimulante de la Cafeína, despeja el cerebro, trae el bienestar y no afecta al corazón ni a los riñones.

LES LLETRES

AMOR DE BARCELONA

Pel temps en què jo acabava a Tolosa un servei militar no massa lluit, tres canons del meu regiment, un vespre, no es van presentar a la llista. I això que no constaven com a permissió. Em recordo amb una sorprenent precisió d'aquell diumenge de juny, de les seves torbades successives, de l'olor de roba mullada que sortia dels nostres vestits, de la nostra lassitud comuna, d'una falsa nota que féu la trompeta quan tocà silenci.

Sense semblar posseïts d'un gust apassionat per les armes, els tres retardataris no passaven pas per caps de trons. Fins el nostre suboficial testimoniava a un d'ells una mena d'afectuosa estima d'ençà que l'havia sentit cantar, a la festa del regiment, una romansa de tendència moralitzadora. Vetaquí que llur absència es prolonga. Fet i fet, havia d'ésser definitiva. Aquesta desaparició inquietà sincerament, per altres raons que per senyalar-ne la illegalitat; els reports enfocaven l'hipòtesi de l'accident o del crim, més nobles que la deserció. L'afar animà alguns dies les ensopides conversacions de la caserna; després no se'n parlà més, a causa de les maniobres pròximes, que donaren un altre curs als pensaments.

Però m'havia arribat una carta de Barcelona. Em contava l'aventura d'aquests tres fills de França, pels quals l'univers no podia encabir-se en les parets estretes d'una caserna o d'un establiment. Acomplint els mateixos gestos, tots tres havien tingut el mateix somni: Barcelona! Per què Barcelona? Perquè, senzillament, les coses hi són sense cap ni peus. Cal admetre, una vegada per sempre, que no s'expliquen pas. Doncs vetaquí que se n'havien anat—després d'haver comprat una guitarra—, perquè cal obeir cegament les llegendes que es creen.

Aquesta fou la primera vegada que em vaig trobar amb Barcelona.

Havia de tornar-la a trobar després, a París, en la tranquil·la cruïlla de Saint-Germain-des-Près i en un recer estudiós de Montparnasse. Francesc Domingo i Josep Fontbernat em duïen l'eco de la seva veu. De vegades m'estremia quan ells pronuncien el seu nom, com si haguessin acuriat un ésser vivent que hagués estat meu. No n'hi havia prou, encara.

En realitat, no fou fins el dia en què Teresina dansà al teatre dels Camps Elisis que nasqué en mi l'amor de Barcelona. Amb lleure i amb sentit de l'anàlisi, potser podria definir exactament per què. Deixem aquest estudi per més endavant. L'esforç repugna a l'amor. D'altra banda, quan dansa, Teresina aconsegueix d'altres prodigis: es fa un miracle que l'esperava a ella.

Doncs, dansa i vaig estimar Barcelona. En amor, fugim dels secrets o els forcem. L'extasi sembla va. Barcelona, he tardat massa. A l'últim, aquí em tens...

Fet i fet, no sé res de tu, ni tan solament el que n'expliquen les targetes postals. No estaven en la mateixa ignorància els meus companys que temps abans desertaren per anar-se'n, ells també, cap a tu? Tu et dius Barcelona, com elles es diuen Maria, Marta o Teresa. Amb això n'hi ha prou. Tu m'has cridat, i jo vinc.

...Arran de terra, l'ombra de l'avió corre per les terres verdes, roges, brunes, i jo en sento una alegria física, un tast del meu bes a la terra de Catalunya.

Barcelona, vinc a estrènyer-te dolçament. Escolta el meu cor. T'estima.

FERNAND POUEY

Gabriel Miró

Us sobta una lleugera sorpresa quan us assabenteu—arran de la mort de Gabriel Miró—que aquest home vivia a un piset de passeig del Prado, n.º 20. Més aviat us l'imaginàveu habitant una vileta llevantina, blanca i blava i plena de quietud. Encara més: sovint us el reflectia l'esperit com una cosa incorporada planant damunt terres verdes, roges, ondulants, terres d'olor de sal i de taronja, plenes de llum.

Hi ha, naturalment, la intimitat, les anècdotes, els intervisus imbecils i el Diccionari Espasa, que us mostren implacablement l'home de carn i ossos que era Gabriel Miró. De vegades, fins i tot, l'home voltat de petites misèries i de passions abassegadores. Però sempre, sempre, Gabriel Miró ha estat per a nosaltres aquest esperit vague, difós i llunyànim. Aquesta pura presència espiritual damunt el paisatge alicantí.

La ciutat no existia per a Gabriel Miró. Penso que a Madrid s'hi devia trobar íntimament descentrat, materialment descentrat. Dic materialment perquè el seu esperit era sempre lluny; allà on la seva obra era enquadrada: «Yo escribo a distancia de lo que me impresiono», ens explicava. Sovint dirieu que els seus paisatges tenen la mateixa brillantor dels paisatges albirats, de lluny, amb prismàtics. Una concentració de llum i de color.

Gabriel Miró vivia una intimitat constant amb el seu paisatge. «Y era posible—diu Fèlix, protagonista de *Las cerezas del cementerio*—que en otros sitios del mundo se pensara agobiosamente y hubiera gritos, estruendos, codicias? Si, la vida sólo debía de ser esto, grande, leve, augusto, callado!» (Ob. cit., cap. VIII.) Gabriel Miró es situa davant aquesta serenitat com davant d'un retaule. La mateixa devoció, la mateixa uncio mística, en recollir minuciosament, exquisidament, tremolament, cada sensació per a traspassar-la a la pàgina blanca.

Gabriel Miró sentia la fruïció del color; en sentia també el paladeig i la sensualitat. No cal, però, parlar de barroquisme, com

sovint fan els crítics. Justament jo crec que Gabriel Miró era un esperit antibarroquisme.

Cap sorpresa. El concepte de barroquisme incloïa sempre un bri de violència. Una íntima rebel·lió interior de l'estatisme. «Una inscripció del moviment en l'espai», segons la recepta ordinària.

Res d'això no es troba en l'obra de Gabriel Miró. Hi ha, és cert, un sentit minuciós, detallista, precis, de la descripció. Però no hi ha mai torsió, violència, antinaturalitat. El que fa Gabriel Miró amb els objectes del paisatge és subratllar-los. Donar a cada un d'ells una valoració plàstica i una interpretació imaginista. S'entreté damunt de cada objecte, damunt de cada horitzó. Acompleix amb amor aquella norma—la novel·la, *gènero moroso*—de què parlava Ortega y Gasset. L'acció—l'argument—no té per a Gabriel Miró altra valor que la d'un pur pretext per a registrar emocions visuals. Per establir una successió d'imatges esmaltades, abrillantades, posades en relleu, acolorides. Hi desfilen visions de la terra i de la vida; cases blanques, fresques, quietes; convents; capellans que semblen extrets d'una iconografia antiga. Sants d'estampa popular.

Pertot hi ha aquesta sensualitat de color que les estampes populars tenen. Una sensualitat que trobem a les Sagrades Escritures, a les imatges bíbliques de l'Antic Testament, àdhuc quan són enfocades pel novel·lista les figures bíbliques de l'Evangeli. I, a més a més, la mateixa uncio bíblica, la mateixa lentitud solemnià.

Però, a més a més, una finor, un puliment, una gràcia de miniaturista. Un perfum meravellós de modernitat. Un sentit exquisit de la intersecció de les imatges.

«Huele a Corpus!», diu un personatge de Gabriel Miró, mentre travessa el Camp de Tarragona. I no cal pas concretar cap mena d'aroma o de matís. Ja n'hi ha prou amb aquesta exclamació, amb aquest crit inspiradíssim.

S'ha parlat molt de la influència d'Azorín damunt l'obra de Gabriel Miró. Ambdós, és cert, veuen el món amb la mateixa monàstica pulcritud, amb el mateix afany minuciós. Però jo crec que cal establir una diferència essencial. Azorín sent el detall, el gust per l'objecte individualitzat; però, influit per la duresa castellana, es limita a registrar-lo en la seva sensibilitat. Miró, en canvi, levantí—oriental—sent i es deixa vèncer per l'afalac meridional, per la mollesa del color, per la abundosa sensualitat magnífica del paisatge. Miró s'hi deixa anar, sense adonar-se del perill, del naufragi, de l'embraguesa. No pot pas mantenir-se en la puresa ascètica de l'autor de *Castilla*. En canvi, el fenomen plàstic—sensorial—li serveix de suport per un joc arriscadíssim i meravellós d'imatges. Hi ha un escriptor castellà del qual Miró ha pogut extreure aquest sentit del color; parlo de Valle-Inclán.

Així el novel·lista alacantí podria ésser considerat com un producte d'Azorín x Valle-Inclán, si per cas no faltàssim sempre les matemàtiques davant la literatura; si per cas no hi haguessin sobre de tot l'esperit cristallí, personalíssim, de Gabriel Miró, poeta de la prosa.

GUILLERMO DIAZ PLAJA

Dades biogràfiques

Gabriel Miró i Ferrer, mort a Madrid dimarts de la passada setmana, havia nascut a Alacant el 28 de juliol de 1879. S'educà a Orihuela, al Col·legi de jesuïtes de Sant Domènec. Tant d'aquest col·legi com d'Orihuela es troben transposicions literàries en moltes de les seves obres. Oleza, la ciutat on es descabellà l'acció de *Nuestro Padre San Daniel*, *El obispo leproso* i que serveix de marc a alguns capítols del *Libro de Sigüenza*, és Orihuela. No exercí mai la carrera de Lleis, que cursà a València i a Granada.

A vint-i-un anys escriví la seva primera novel·la, *La mujer de Ojeda*, que esborrà després de la llista de les seves obres completes. *Del vivir i La novela de mi amigo* següen, sense fer soroll. En ocasió de premiar-li *El cuento semanal*, en un concurs disputat, el seu conte *Nómadas*, el nom de Miró assolí celebritat. En 1911 publicà *Las cerezas del cementerio*, i, més tard, *El abuelo del rey*, *Dentro del cercado*, *El libro de amores*, *El libro de Sigüenza*, *El humo dormido*, *El ángel*, *el molino i el caracol del fayo*. Sigüenza, el protagonista del llibre del seu nom, és una figura que té molt del seu autor, esperit contemplatiu, malenconic i amic de la vida retirada; és una figura que ha de reaparèixer en altres obres seves.

LA JOIA CATALANA

(Historial gràfic de la Joieria Catalana antiga i moderna) per J. MASFERRER I CANTÓ

Un volum en quart amb nombroses il·lustracions, bellament relligat en tela anglesa i talls daurats. Preu de subscriptor, ptes. 30

Subscriuiu-vos avui!! A totes les llibreries: Editorial LUX, Coello, 162

Dimercres pròxim sortirà el primer número de

IMATGES

Setmanari gràfic d'actualitats
preu 40 cèntims

Administració i venda: LLIBRERIA CATALONIA
PLAÇA DE CATALUNYA, 17 - BARCELONA

VARIETATS

Fernand Pouey

Redactor de *L'Européen*, secretari de redacció de *Paris-Midi* i de *Paris-Soir*, aquest home jove i simpàtic, autor de l'article que encapçala aquesta pàgina, és actualment hoste de Barcelona. Li agraïm doblement el seu article, com a barcelonins i perquè ha tingut la gentilesa de triar MIRADOR per publicar-lo.

Desitgem que la seva estada entre nosaltres li refermi aquest seu amor a la bes-treta per la nostra ciutat.

"Per una literatura catalana"

En rebre l'article que publiquem sota aquest títol, no tinguérem temps d'atendre una recomanació que ens feia l'autor: que canviéssim el títol del primer de la sèrie—*Per una literatura comarcal*—pel que porta ara i hi afegíssim com a subtítol *La influència comarcal*.

L'article, doncs, que avui publiquem amb el títol *Per una literatura catalana*, és el segon d'una sèrie que s'inicia, amb un títol, com hem explicat, lleugerament diferent, en el número 67 de MIRADOR, corresponent al dia 8 de maig propassat.

Una edició de "Dominique"

Un bibliòfil eminent, L. Carteret, anuncia la pròxima sortida d'una nova edició de luxe de *Dominique*, la famosa novel·la de Fromentin, aquell pintor el nom del qual sona més en la història de la literatura que no pas en la de la pintura. (Recordem, tot passant, que ha estat publicada, dintre la col·lecció A Tot Vent, la traducció catalana, per A. Escalas, de l'esmentada novel·la.)

Doncs bé, tots els il·lustradors de les diferents edicions de luxe de *Dominique*—Leheutre, Vibert, Soulas, etc.—han topat amb la prohibició dels hereus de Fromentin, de figurar personatges en les il·lustracions. Tant l'editor, ja esmentat, d'aquesta pròxima edició, com Henri Jourdain, el seu il·lustrador, han respectat la voluntat dels hereus de Fromentin.

En què basen aquests llurs prohibicions? *Dominique* és una novel·la autobiogràfica, però els erudits—la xafarderia queda ennobilita al cap d'uns quants anys—han descobert la clau del llibre, els amors del seu autor amb Léocadie Sèche, que, en veritat, no foren tan retintuts com vol fer creure la novel·la, però foren desgraciats.

Però dintre vuit o nou anys, *Dominique* caurà en el domini públic i els hereus de Fromentin no podran fer valer la prohibició. Cal dir que no la deuen mantenir gaire rigorosament, perquè l'edició Cyral bé conté il·lustracions amb personatges.

De bibliografia

Per Foment, un simpàtic setmanari que reapareix a Reus, ens informem que està en preparació una *Bibliografia de la impremta a Tarragona fins al 1900*, llibre que serà publicat dintre les edicions del Centre de Lectura d'aquella ciutat.

Ja existia l'obra d'Angel del Arco, *La impremta en Tarragona. Apuntes para su historia y bibliografía*, publicada en 1916, que només arriba fins l'any 1800 i descriu 178 títols. Però aquesta obra, utilíssima, l'única amb què s'ha pogut comptar fins ara, necessitava ésser revisada i completada.

Amb l'exposició bibliogràfica al Centre de Lectura, celebrada l'any passat—comptant amb la valuosa aportació de Pau Font de Rubinat, el bibliòfil que segurament té la millor biblioteca particular de Catalunya—, s'ha trobat el material per a una *Bibliografia de la impremta a Tarragona fins al 1900*, obra en curs de preparació que serà editada dintre la sèrie de publicacions del benemèrit Centre de Lectura.

Per donar idea de com era necessària aquesta obra, direm només que la de del Arco comprenia 178 títols, i per a la que es prepara ja hi ha reunides 350 fitxes de llibres i 100 d'altres impresos, i aquestes xifres encara són susceptibles d'augment.

El Sol serà el seu convidat si decideix festejar les seves noces al

Restaurant del Parc

Diuenge vinent, excursió inaugural de

VIATGES
BLAUS

a la COSTA BRAVA en una magnífica motonau de 6,500 tones, 2 hèlixs, 17 milles

A SANT FELIU DE GUIXOLS

Concert per la

BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA

Preu del passatge, 15'50 pessetes

★

Feu reservar la vostra plaça pel Pullman

BARCELONA - S'AGARÓ

per a diuenge o dilluns de Pasqua, a

VIATGES CATALONIA

Rambla del Centre, 37 - Tel. 23252

★

Fontbernat
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4
BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES

I PRESSUPOSTOS GRATIS

EL CINEMA

LA SESSIÓ "MIRADOR" DE DEMÀ

"L'home de les figures de cera"

Das Wachsfigurenkabinett—El gabinet de les figures de cera—és un film que pertany a l'edat d'or del cinema alemany, d'aquella edat el cant de cigne de la qual és *Variété*, com diu excel·lentment Charenzol.

Per mesurar tota la importància d'aquella època productiva, no cal sinó considerar el que ha esdevingut després. Els alemanys, que han volgut renovar-se, han hagut de traïr el seu geni propi marxant a Amèrica, d'on ens han tramés obres considerables, però mixtes, i els que s'han quedat fa temps que s'esmercen en treballs de calligrafia sense ànima.

El cinema alemany autèntic, aquell on s'afirma sense restriccions el geni peculiar de la raça, és aquell del qual és un espécimen immillorable el film que demà donem.

L'Alemanya del doctor Faust, d'Hoffmann, de Chamisso té la intuïció immediata del cinema com d'una porta oberta de bat a bat davant el fantàstic i el misteri. El món del somni troba el seu llenguatge adequat en aquesta forma d'expressió, la forma d'expressió més real de l'irreal.

El gabinet de les figures de cera demana ésser comprès, i per això caldrà que l'espectador oblidí el llenguatge realista que tan destrament empra un King Vidor i tracti de comprendre l'aportació espiritual que li ofereix el llenguatge expressionista emprat per Paul Leni.

El film tot ell és un somni. Un poeta el crea amb la substància de la seva vida. En despertar de cada un dels somnis, terribles pesombres, el poeta es troba en braços de la dona, el desig de la qual fecundava la seva imaginació i la possessió de la qual realitza a través del somni i la ficció.

Pau Leni era pintor; aportava a aquesta pel·lícula un talent de compositor plàstic interessant. El decorat en aquest film importa tant com les persones, i la seva composició no és incompatible amb la coherència i unitat voluntària de què fa prova.

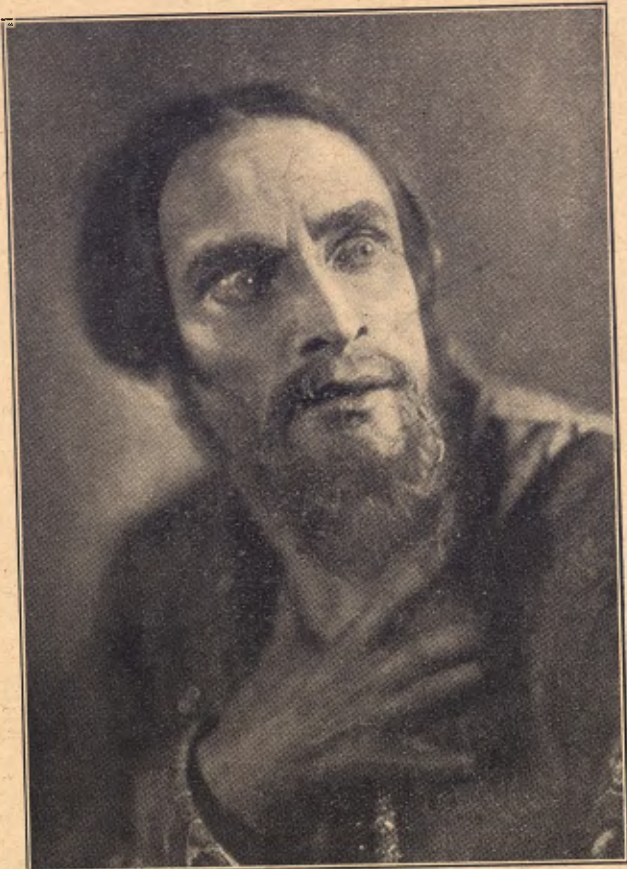
Els mitjans d'expressió estan aquí subordinats exclusivament a qüestions d'estil. Un estil que marca tots els components del film, des de la llum fins al vestuari, passant pels gestos, les actituds, els decorats, etcètera.

Aquest film de Paul Leni és la mostra més significativa que coneixem del cinema de composició, i això perquè aquí, la composició, lluny d'ésser una convenció, és una necessitat artística. Cal presentar un univers deformat, puix que es tracta d'una ficció, i cal accentuar la posició fictiva adoptada a gràcies pel realitzador.

Dels tres episodis que integren el film, el més considerable és l'episodi central, a càrrec de Conrad Veidt, encarnant el tsar Ivan el Terrible. Veidt dona en aquest film l'exacta mesura del seu talent, que el posa,

al costat de Lars Hanson, com el més gran actor europeu. La seva tasca aquí és inoblidable. Demà veureu el que no podem transcriure aquí. L'episodi, encara, cal apreciar-lo en conjunt, i les escenes del ball de noces i la dels conspiradors són, al nostre entendre, el millor que ha signat Paul Leni.

El primer episodi va a càrrec d'Emil Jannings en el rol del rajà Harun-al-Raschid. Jannings, qui és, de tots els artistes, el menys comprensiu d'aquell llenguatge realista a què suava ens referiem, en canvi

Conrad Veidt en el paper d'Ivan el Terrible

excel·leix en aquests rols estilitzats com convé aquí, ja que som en un món màgic de ficció, parió d'aquell en el qual es recorren les *Mil i una nits*. Jannings porta bé l'obscuretat monstruosa, sobresurt en el rol d'híster de golafreia, i ens convenç millor aquí que quan pretén encarnar personatges reals.

En el darrer episodi, a càrrec de Werner Kraus, Paul Leni anuncia el gènere amb el qual més tard cultivà el seu talent: expressionisme del més extremat, símptoma de la febre que commovia l'època.

L'assumpte del film, escrit especialment per Enric Galen, autor de *L'estudiant de Praga*.

El gabinet de les figures de cera és l'espécimen gloriós del somni heroic del cinema alemany. Tendència a la qual els temps no són avui favorables, però tendència legítima, sempre plena de possibilitats que no demanen sinó intel·ligència creadora i públic comprensiu.

J. PALAU

Les estrenes

Marianne una opereta? Sí, sí; no tenim inconvenient a qualificar-la així. Ara que aquesta vegada no és una opereta gens vienesa. Es alguna cosa pel proletariats, on els prínceps i les duquesses, siguin de Chicago o d'allà on vulguin, són substituïts per soldats i pageses. Opereta amb una *girl* i un centenar de *boys*. Aquella situació a què el cinema americà ens ha avesat tant: una noia jove i formosíssima i un centenar d'homes golafres i... no passa res!

Marianne té tots els defectes convencionals del gènere, i no hi són pas absents els detalls carinçons, però té tres coses bones.

Primera: la protagonista, que és la noia més divertida de Hollywood, volem dir Marion Davies. Declamació perfecta, dicció emotiva i fonogènica. Qui no recorda d'ella aquella paròdia que feu en *The Patsy* (La que paga el pató), de les maneres respectives de tres famoses «stars» cinematogràfiques? En aquest film, amplia aquesta saborosa galeria amb dues figuracions més: Chevalier i Sarah Bernhardt, i creiem que, el primer sobretot, és bo de veure i divertit de veritat.

Segona: la cançó humorística que un jueu amb cara de sagristà canta acompanyat pel cor de soldats en la festa de comiat al país de França. És un número musical de gran atracció, que destaca amb singular relleu de la resta de la partitura, sens dubte insignificant.

Tercera: el final. No pas que sigui notable, però acaba malament, i això significa alguna cosa. De mica en mica cal anar maltractant la sensibilitat tèbia dels espectadors. La protagonista del film estima un americà, però abans de marxar havia donat paraula a un francès que torna cec de la guerra. Refusa l'americà i manté la paraula amb el seu antic promès, mig per pietat mig per respecte al deure.

Mal fet. La història de Poma d'Amis, en la narració d'aquest mateix títol, de Francis Jammes, diu pla bé com la pietat és aquí mala consellera. És el bo del film que l'invàlid descobreixi els veritables sentiments de Marianne, i és en aquesta situació sense possible desenllaç feliç que es clou el film. L'home a qui realment estimava ha marxat ja, i al costat d'ella no resta sinó aquell infeliç, que reclama alguna cosa més que pietat a una que no pot donar-li altra cosa.

L'exclamació significativa que bona part del públic deixa escapar al final, ens dona la impressió que els que la fan es consideren amb aquesta solució, o manca de solució millor dit, com si diguéssim *timats*.

Es, creieu, quelcom de divertit. Nosaltres pensem: heus ací una mena de gent que consideren el film com una partida d'escacs. Exigeixen jugades perilloses que prolonguin el plaer del joc, però allí on són realment exigents és al final; volen de totes passades, per compromesa que sigui la situació, que guanyi la partida el jugador per ells predilecte: el simpàtic i la virtut. I quan es defrauden es senten indignats d'una manera pueril.

Mentre la ciutat dorm, és clar, passen grans coses. Les veiem en aquest film no pas millor de com les havíem vist en *La Redada*, *Sota el frac* o *La llei de l'hampa*. Aquest film repeteix, sense enriquir-los, els llocs comuns del film policíac que Sternberg i Cummings han concebut i realitzat de manera incomparable.

Lon Chaney hi fa una mena de Hans Sachs. De quan era molt menuda coneixia una noieteta, per la qual cada cop més sent una afecció que no és pas neta de passió, però a temps, ell, certament d'edat madura, es retira per a no estroncar la felicitat d'ella amb el que, a desgrat de la seva vida desarreglada, ha estat sempre l'home a qui ha estimat.

Ja ho sabeu...

— que *L'àngel pecador* passa a París amb el títol de *Somni immolat*? Decididament tant allí com aquí els títols destipen i més viu, perquè ningú no pot suposar que un títol tan pueril correspongui a un dels més bells films de l'any.

— que *David Golder*, la novel·la amb què s'ha revelat Irène Nemirowsky, serà objecte d'una adaptació cinematogràfica? Serà un film parlant, i Duvié, el realitzador, ha promès a l'autora no modificar el final de la novel·la.

ANTICIPACIONS DEL CINEMA SONOR

Em sembla que els senyors crítics, indubtablement molt intel·ligents, que han defensat a peu i a cavall el que hem convingut a anomenar «art mut» o «art del silenci» em deixaran dir que estem assistint al triomf del cinema sonor.

Reconegut aquest fet, deixeu-me dir, encara, que un pur espectador no podrà estar-se de fer dues observacions. La primera, adreçada als detractors furiosos d'aquesta innovació, és demanar-los on han anat a

fou—naturalment!—Alemanya. La senyora Henny Porten que, com saben els nostres lectors, és una «star» considerable, en un deliciós article publicat en una revista alemanya ens explica com anà la cosa. Fou el papà d'aquesta senyora el que tingué la gran pensada. Home decidit, no cal dir que de seguida la posà en pràctica. Per veure clarament una cosa—ja ho diu Chesterton—l'hem de girar del revés. És el que va fer el senyor Porten. En lloc d'aplicar unes pa-

Un «Lohengrin» sonor

parar tota aquella bastida d'arguments que els crítics de cinema més conspicus drecaven contra el cinema sonor abans de conèixer-lo. No ho sé pas. La segona observació, és demanar-los si es que creuen, com sembla, que el cinema sonor sigui una cosa nova. Aquesta flamant meravella, aquest invent sensacional fou, justament, la primera aspiració del cinema en néixer.

I dic això perquè el dia que es faci una història del cinema—i un dia o altre algú haurà de provar-ho—veureu com en els seus començos el cinema ens l'oferien sonor. Tots els de la meua edat—34 anys—podem recordar-se dels films sonors de Barcelona. Es clar que la paraula no procedia del film, sinó que hi era sobreposada des de bastidors per algú de la casa, però a l'espectador, imatge i so li arribaven en bloc, i és per això que aquelles representacions poden considerar-se com anticipacions del cinema sonor. Eren films curtets, que no assolien de bon tros la categoria artística ni la perfecció tècnica d'aquells films que ens presenta MIRADOR en les seves sessions com a pel·lícules retrospectives i, no obstant, ja anaven associats a la paraula i al so. Eren films que presentava el «Salón Napoleón» de la Rambla de Santa Mònica, la «Sala Mercè», el «Teatro Soriano», del Paral·lel i el «Diorama». En un d'ells—al «Napoleón»—sortia la Marieta enfarinada—no recordeu aquesta precursora de «la Monyos»—pujant a un cotxe, i algú, darrera la pantalla, estrafeia la seva veu que causava la hilaritat del públic. En un altre—al «Diorama»—una minyona entrava cantant al menjador amb una pila de plats i, en caure-li a terra, sentien la gran troncada. Al vell teatre «Condal» actuaven els famosos mímics Onofri, una mena de precursors del cinema que encara el feien, diem, a la vista del públic, ensenyant les cartes. Al «Soriano» hi havia la companyia Ibáñez-Rodríguez. Aquests senyors, que eren de carn i ossos i dotats de paraula, feien un espectacle completament mut, la pantomima. I un cop acabada aquesta, quan feien les pel·lícules, quan en lloc d'homes de debò dansaven per l'escenari quatre fotografies, pensant segurament que el públic acabaria per ensopir-se amb tant de mutisme, els mímics treien la veu.

Ara bé: si a Barcelona el cinema ja en la seva infantesa esdevingué sonor gràcies a una aplicació, podríem dir-ne humana, no hi hagué cap país que el fes sonor gràcies a una aplicació tècnica? Sí. Aquest país

raules a un film—com feien els barcelonins—ell aplicà un film a unes paraules. Veureu. Agafà una placa de fonògraf—l'arribada de Lohengrin, per exemple—i en construí el film. Col·locà un decorat a la paret, escampà uns quants comparses, i quan la seva filla, que feia d'Elsa, estigué a punt, i ell, que feia de Lohengrin, hagué pres damunt la barca arrossegada pel cigne una actitud ben escaient, engegaven el disc i, al mateix temps, l'operador començava a filmar. Es tractava de representar el que cantava la placa. Així, doncs, als primers acords místics dels violins la comparsa adoptà una posició expectant. Després, en començar al disc el cant d'esbalaïment amb què la multitud acull l'aparició del Sant Cavaller, els comparses s'agitaren i obriren i tancaren la boca rítmicament. No cal dir que hom procurà que l'entrada de Lohengrin coincidís amb el moment en què a la placa es sentí la veu d'aquest i que el senyor Porten accionà adequadament i obrí la boca sempre que convingué i adhuc, en un moment donat, avançà majestuosament dues o tres passes de cara al presumpte públic amb una boca badada com un calaix, fent grans esforços per aguantar el pinyol mut que, per ell, donava la placa. Tot anà com una seda. Acabat el disc, acabat el film. Pot dir-se, doncs, que el primer manuscrit del cinema fou una placa de fonògraf. L'espectacle, naturalment, tingué un gran èxit, i això els animà a filmar tots els «duos» existents i a organitzar «tournées» molt serioses per totes les ciutats alemanyes. La funció era anunciada, poc més o menys, així: «Arribada de Lohengrin. Monumental film sonor de 30 metres (trenta!) de llargada. Representat pel senyor Porten i la seva filla Henny (Lohengrin i Elsa), amb les veus del senyor Caruso i la senyora Destinn, respectivament. El cor és format per alemanys de debò, amb les veus, però, del cor del «Metropolitan», de Nova York.» Hom engegava la placa i, al primer crit del senyor Caruso, la sala quedava a les fosques i apareixia a la pantalla el senyor Porten vestit de guerrier, amb una boca de pam. La correspondència entre el gest i el cant no era pas cap model de precisió i, sovint, s'equivocaven de disc. Aleshores, mentre a la pantalla hi havia una escena bucòlica, sorgia el bram d'algun baritonàs que cantava l'*Otello* i feia els esgarips de la mort. Sort que els alemanys són gent de bona fe i tenen molta fantasia!... —JOAN ALAVEDRA

SESSIÓ DE CINEMA MIRADOR

Divendres, dia 6, a les 10 de la nit, al

LIDO

Un film de Stan Laurel i Oliver Hardy

Un film d'avant guerra

Amor i llibertat

Un film documental d'avantguarda

MONTPARNASSE

realitzat per G. Deslaw.

Un film de Paul Leni

L'home de les figures de cera

amb Emil Jannings, Conrad Veidt i Werner Kraus

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel·l. 11655

El Desfile del Amor

no és una estrena.

El Desfile del Amor

és la primera opereta cinematogràfica que es manté en cartell durant 11 setmanes consecutives...

.... i segueixen els èxits !!!

Vegi-la avui al COLISEUM
(LLAR DELS FILMS PARAMOUNT)

ALS

KURSAAL i CAPITOL

la meravella espectacular del «film» silenciós

BROADWAY

La pel·lícula que millor reflecteix l'ambient i la vida agitada de Nova York
UN FILM "UNIVERSAL"

En el mateix programa
"AVES DE PASO"
Per MARIA JACOBINI

Seleccions Cines

distribuïda per la sucursal de Claris, n.º 71

LES ARTS

DISCOS

APEL·LES FENOSA

Els qui coneixiem ja de temps l'esperit abrandat i sensibilitat de l'escultor Apelles Fenosa, érem ben lluny, en veritat, d'esperar-ne cap fruit de platitud o de barroc. Érem ben lluny, certament, malgrat les seves múltiples i abigarrades teoritzacions, sovint agressives i heroiques, sovint excessivament simpàtiques per la trucidència i l'atabalament, d'esperar que poguessin cristallitzar en una obra destarotada i banal. Tot amb tot, hem de dir també que

perar-ne alguna que no li arribava mai; quan amb la seva verbosa emocionada i explosiva ens parlà del que val el *beau Dieu* de Reims i del que valen els Arxipencos i Brancusis; quan ens mostrà algun cap de dona que havia fet, algun tros d'una obra trosjada uns dies abans, en els quals una blançia que s'anava perdent deixava el lloc a una cenyida persecució de la forma, plena de sentit plàstic, veírem aquest escultor com s'anava trobant a si mateix, com la seva obra guanyava en solidesa sense perdre per res la calor d'aquella flama que l'inspirava.

Però amb la seva exposició actual a can Parés — feia molt temps que no n'havíem vist cap obra —, Fenosa ens ha donat una sorpresa de les més grosses. Si havíem pogut témer que aquest artista es perdés pels viaranyos tan còmodes i suaus de la pura sensació; si havíem pogut veure després com adquiria una expressió més ferma, de la qual podríem esperar força cosa de bo, aquest conjunt de marbres, terres cuites i guixos que ens ofereix avui ens el mostra completament lliure de tota vaguetat i amb una fermesa que ens pensàvem que tardaria molt més a posseir. Fenosa ha treballat de debò tot aquest temps en què no sabem res de la seva activitat artística.

Potser l'íntima qualitat de l'obra de Fenosa és més aviat extraescul-tòrica, més lírica que plàstica, però aquesta íntima qualitat, l'emo-ció que informa tota l'o-bra d'aquest romàntic exquisit, se'ns ha donat més pura i més clara com més senyor ha estat aquest artista de la matèria del seu art. Sempre ens ha semblat

APEL·LES FENOSA. — Cap de dona

aquest artista ens ha fet passar alguna mala estona en veure'l derivar, de vegades, emportat pel seu lirisme—per altra banda de la més bona qualitat—, cap a una certa expressió un xic massa apartada d'un sòlid concepte estructural i massa, massa a la vora de la pura poesia; aquella emoció que creava les seves obres corria un seriós perill d'esbravar-se i de perdre's totalment per manca de coherència, de solidesa, d'allò que n'era el vehicle fins a nosaltres, d'allò que n'era el seu continent.

No gens menys, la confiança que teníem posada en Fenosa, la garantia que teníem del seu talent ben efectiu, ens en feien esperar qualsevol dia una virada cap a una concepció més escultòrica, cap a una lleial i intel·ligent submissió a les lleis de la matèria—no un servilisme inert i encartonat—, en la qual no hauríem de témer que aquell element inefable que és la profunda intensitat de la seva escultura pogués desaparèixer per falta de sustentacle.

Ja quan trobàrem Fenosa a París, en aquella petita mansarda de Montparnasse, en la qual si treballava en alguna escultura de gaire tanamany tenia d'ajure-la perquè no hi cabia d'altra manera; quan el veírem esmicolant les seves obres bell punt acabades perquè no li satisfien prou, deixant que el marxant es desesperés de tant es-

deganar d'enredar i de fer joc brut que són a l'iderar la sensibilitat i la intel·ligència com dues coses oposades i antagòniques, Fenosa ens demostra com dins una estructuració intel·ligent i apartada de tot instinctivisme pot bategar una vida formidable.

Manuel Brunet ha suggerit des de *La Publicitat* la idea de col·locar, executada en marbre—hauria d'ésser en un tamany un xic més gros que el natural—, la deliciosa escultura de la nimfa ajeguda, sobre l'herba d'un dels jardins del Parc Laribal. Si aquesta idea fos recollida per qui pot portar-la a la pràctica, es faria a la ciutat de Barcelona un obsequi fi i delicat com fa molt temps ningú no n'hi ha fet cap. Després de tant colossalisme i afany d'espertar el món amb grandiloqüències prosopopeiques, ara que hi ha força més sensibilitat—encara que sovint s'eclipsi—en els indrets on es determinen aquestes coses, el lleuger i graciós epigrama d'aquella escultura sobre un tou d'herba espessa i més aviat curta en qualsevol part, ample i senzill—potser voltat d'aigua i tot—, ens redimiria de molts pecats de llordor espiritual comesos aquests darrers temps i que, amb culpa o no, pesen sobre tots nosaltres.

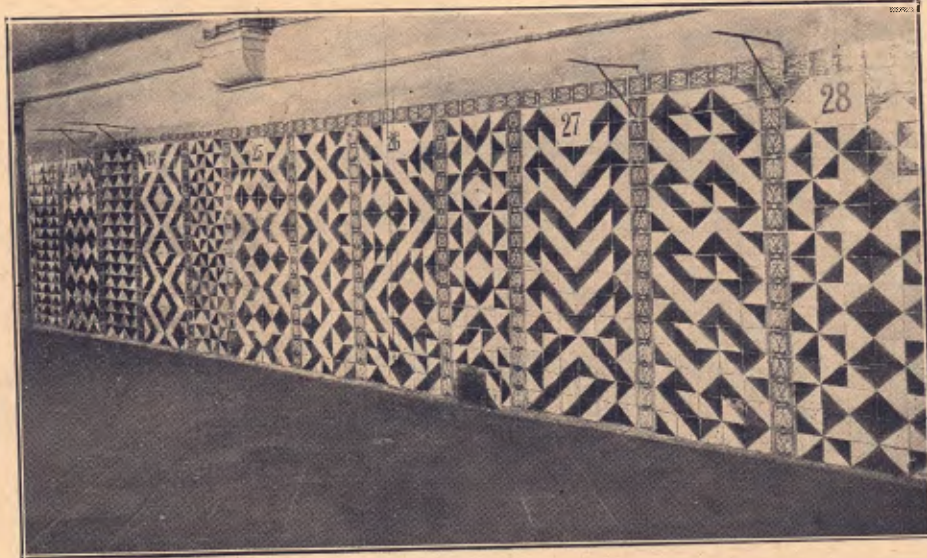
JOAN CORTES I VIDAL

UN LLIBRE CURIÓS

Combinacions amb rajola de València

En el curs d'una visita recent a l'Hospital de la Santa Creu, ens cridaren l'atenció uns respallers de rajola vidriada. No les sumptuosíssimes rajoles de la Casa de Convalescència ni les que, germanes d'aquestes, hi ha en algunes sales del vell hospital, sinó els respallers corresponents a una part de les sales de dones, compostos amb els humils cairons mig partits de blau i verd en dia-

nades entre elles permeten formar un nombre de dibuixos que, com fa notar l'autor, és pràcticament infinit. Això no produirà cap sorpresa als que estiguin poc o molt familiaritzats amb les fórmules combinatòries, però sí als profans. El P. Donat ja fa avinent als que trobin difícil de creure el que ell diu, que canviaran d'opinió si llegeixen els *Eléments de Mathématique* del R. Pare

Respatller de la sala de dones de l'Hospital de la Santa Creu

gonal, tan vulgars i característics a casa nostra.

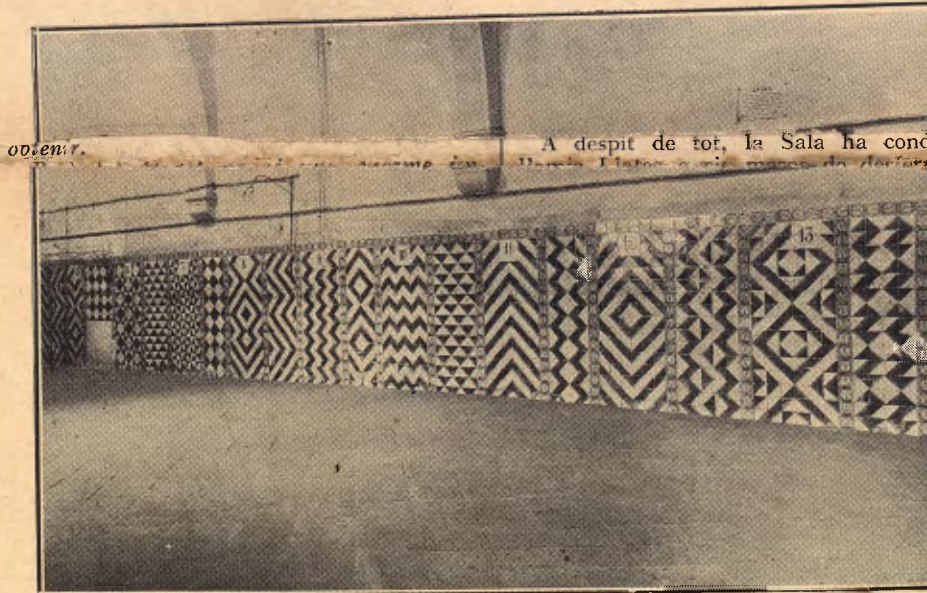
Les rajoles no tenen res de nou: són, com les altres, dels segles XVII i XVIII, que hi ha pertot. Però el paleta que les va col·locar, o qui el dirigia, va voler fer un punt d'imaginació i va descompondre els respallers en camps o plafons, emprant per a cadascun una combinació diferent. Aquests camps són, en general, alternativament amples i estrets: els amples marcaven el lloc del llit i els estrets l'espai intermedi. L'altura aproximada és de 2'22 m. i les amplades, respectivament, 0'96 i 0'82 m. Els camps amples porten en un cairó gran més modern el número del llit; però hem trobat alguna peça de les sa-

Prestat, on aprendran que els vuit mots llatins d'aquest vers

Tot tibi sunt dotes Virgo, quod sidera caelo

es poden ordenar de 40,320 maneres diferents. (Aquest nombre es troba fent $1 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 \times 6 \times 7 \times 8$.) El més curiós és que, segons el P. Prestet, d'aquestes combinacions n'hi ha 3,276 que guarden la mesura d'un vers hexàmetre! Sigui'n permès d'envejar la calma i la paciència del bon frare que va comprovar la prosòdia de totes aquestes ordenacions.

Dels innombrables dibuixos possibles, l'autor en presenta 72, alguns ben interessants.

Altres combinacions del mateix Hospital amb els mateixos elements

nefes primitives, que sembla del XVII, segons la qual en uns targetons hi hauria hagut noms de sants o números.

En veure aquestes combinacions tan variades em va venir a la memòria un petit llibre vell que moltes vegades havia fullejat encuriosit a la biblioteca de l'Escola d'Arquitectura. Aquest llibre és del 1722 i degut al Pare Dominic Donat, «religieux Carme de la Province de Toulouse». El seu títol és *Méthode pour faire une infinité de desseins différens avec des carreaux mi-partis de deux couleurs*.

Es tracta d'un llibre científic, que planteja el problema com una aplicació de les teories del càlcul combinatori. Encara que els cairons sempre són iguals, segons en quina de les quatre direccions possibles es posi la punta verda, resulten quatre cairons diferents que poden combinar-se de moltes maneres. El P. Donat designa aquests quatre cairons per les lletres A, B, C, D. Aleshores fa veure que només posant els quatre cairons en filera poden permutar-se de 24 maneres diferents, entrant a cada una els quatre tipus, és a dir:

ABCD, ABDC, ACBD, ACDB, ADCB, etcètera, fins a 24.

Si, a més a més, admetem que els cairons es puguin repetir, i per tant es puguin emprar combinacions com:

AAAA, AAAB, etc.,

el nombre de les possibles puja a 256, que són totes presentades al llibre, no tan sols representant els cairons per lletres, sinó també dibuixant les 256 disposicions possibles. Aquestes 256 fileres de quatre cairons combi-

No és la nostra intenció voler suposar una relació entre el llibre i les combinacions dels respallers de l'Hospital; aquestes semblen menys científiques, i probablement foren trobades només per tanteig. D'altra banda, n'hi ha de molt curioses i d'aspecte, algunes, ben modern. Avui, que tant es malda per produir decoracions de tipus geomètric i amb mitjans simplífics, creiem que aquestes combinacions de cairons tots iguals i que, malgrat això, poden produir conjunts tan diferents, poden ésser un exemple interessant.

Quant al llibre, avui a la biblioteca de l'Escola d'Arquitectura, procedeix probablement del fons de l'antiga Escola de Belles Arts. «Soy de Thomàs Soler y Ferrer Arquitecto», diu a la primera plana en bella cal·ligrafia espanyola. Aquest Thomàs Soler, segons dades de l'Arxiu Històric de la Ciutat (on es troba sempre allò que es busca i alguna cosa més), fou, en 1803, arquitecte major de Reials Obres en aquest Principat, i director i arquitecte de la Casa Llotja. Aquesta darrera circumstància i el seu cognom ens fa creure que fos fill o pròxim parent del cèlebre Joan Soler i Faneca, autor del projecte i primer director de les obres del bell edifici neo-clàssic.

ADOLF FLORENSA

DISCOS

En l'anterior crònica fèiem esment dels discos de música simfònica, que continuarem avui per a senyalar la publicació de l'obertura de Mendelssohn, *El somni d'una nit d'estiu*, una de les obres més importants de la música simfònica del període romàntic, l'obertura de la qual no sovintea en els concerts malgrat la popularitat de que gaudeixen altres d'aquest autor: *Ruy Blas*, *La Gruta de Fingal*, etc., i el *Nocturn* i *Scherzo* d'aquesta mateixa obra. Té aquesta obertura aquella distinció que encara que desproveïda d'idees genials, fa sempre elegant i agradable l'obra de Mendelssohn. La direcció detallista del Mestre Koen esdevé encertada i més en una obertura com aquesta en la qual ha de cercar-se més la bellesa dels detalls, que la impressió del conjunt.

Un altre disc Regal porta l'enregistrament de l'arranjament per a gran orquestra, de *Navarra*, la vigorosa jota d'Albéniz, a la qual l'orquestració de l'Arbós ha sabut conservar tota la seva força. Es omplert aquest disc per la mateixa Simfònica de Madrid i per això ara té una certa oportunitat, puix la propera excursió d'aquesta entitat a Catalunya ens podrà fer constatar l'exactitud d'aquest bon enregistrament.

La música instrumental del mes és servida com és costum en els programes de discos, pels virtuoses de tots els instruments: al piano Paderewski i al violí Kreisler i el petit Menuhin omplen diversos discos.

Kreisler fa una excel·lent transcripció d'un fragment de *La Vida Breve*. Si aquest artista es decideix per la música moderna espanyola trobarà molts fragments que li escararan, com foren les cançons de Falla i Turina, de melodia prou seguida per a ésser transportada al violí. Doble el fragment de Falla un altre d'Albéniz, escrit amb el ritme de tango, que Kreisler subratlla amb la seva forma habitual.

Paderewski esdevé el virtuós més artista de tots els pianistes. Interpreta amb una fantasia plena de bon gust un conegut vals de Chopin i un altre de Rubinstein, i el disc avui ja és prou clar per a contenir aquestes subtils de dicció que amb els procediments d'abans passaven desapercbedes.

La sonoritat del violí de Yehudi Menuhin, sempre ampla, s'avé com poques a les especials característiques del disc, i més en les tonalitats greus, com esdevé en la introducció de la melodia *La Romanesca*, on dona una intensitat d'expressió poques vegades obtinguda amb el violí. De pitjor gust que aquesta obra és la serenata andalusa, de Monasterio, que intitula *Sierra Morena* i que només pot servir per a fer ressaltar el virtuosisme de Yehudi Menuhin.

Un del nacional que ha adquirit interpret. Frederic Mompou és signes del valor inter. de les se-

Feu l'obra pianística de despatx de ves *Cançons i Danses*. El catàleg d'aquest mes porta els números tres i quatre interpretats al piano pel seu mateix autor. Heus aquí un dels grans avantatges dels disc, de poder contribuir al coneixement de la intenció del autor en la interpretació de les seves obres.

J. G.

«El somni d'una nit d'estiu», Mendelssohn, obertura, Orquestra Simfònica, discos «Regal»: LX 881 i 879.
«Navarra», Albéniz, transcripció d'Arbós, Orquestra Simfònica de Madrid, discos «Regal»: KX 7.
«La vida breve», Falla, Fritz Kreisler, Cia. Gramòfon: DA 1009, tango, Albéniz, idem, id.
«Vals en mi bemol mayor» (Op. 18), Chopin, Paderewski, Cia. Gramòfon: DB 1273; vals, Rubinstein, id., id.
«La Romanesca», melodia de 1600, Ach-ron, Yehudi Menuhin, Cia. Gramòfon: DB 1267; «Sierra Morena, Monasterio, id., id.
«Cançó i Dansa n.º 3», F. Mompou, Cia. del Gramòfon: AA 175.
«Cançó i Dansa n.º 4», F. Mompou, id., id.

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

INSUPERABLE IMPRESSIÓ

El més econòmic: a 5 i 6'50 pessetes PREUS UNICS

CASA ALEMANY

SECCIÓ DE MÚSICA

Via Laietana, 39 - BARCELONA

Art Antic Archs, 6
i Modern Entresscl Tel. 22659

MOYSEION

SIMONIZ

Per a mobles
Per a cotxes

Donarà nova brillantor als vostres mobles

SIMONIZ SERVICE

Telèfon 75477

Avinguda Alfons XIII, 466

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

JOIES
RELLOTGES

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

PIERCE-ARROW

LA MAXIMA QUALITAT

Exposició de Barcelona 1930

Oberta des de les 9 del matí fins a les 2 de la matinada - Preu d'entrada al recinte : 1'05 pessetes

Gran Parc d'Atraccions

OBERT FINS A LES 2 DE LA MATINADA

Palau Nacional

Dijous, dia 5 de juny, a les 10 de la nit, tercer concert per l'Orquestra Pau Casals, dirigida pel mestre **Lamoté de Grignon**, sota el següent programa : **Simfonia heroica**, de Beethoven. - **Faust**, Obertura, de Wagner. - **Daphnis & Cloe**, de Ravel. - Primeres audicions d'obres de Manel Martí i Joaquim Rodrigo

DES DEL PROXIM DIA 10, GRANS FESTIVALS DE LA SETMANA HOTELERA

Dia 15, Gran Batalla de Flors. - Del 15 al 21, Setmana Andalus

LABERINTE

Curiosa atracció en la planta baixa del Palau de Projeccions

IL·LUMINACIONS I FONTS LLUMINOSES

des del capvespre fins les nou, i de les deu i mitja fins les dotze nit

Useu pel cap

Loción ViVina

Enforteix el cabell

No cura calvos,
però els evita.

Farmàcia: Escudillers, 61

—Nen, que tens un terròs de sucre per donar-li?
(Saturday Evening Post.)

Mata los insectos
más rápido.

Desconfie de las
imitaciones.

Bidón amarillo-
franja negra

La banyista en ple hivern. — Quina delícia!... Però on dimoni són els fotògrafs?
(Saturday Evening Post.)

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'Albuminúria, Litiasis
draca (mal de pedra), Bronquitis paron-
quimatoses, Neftitis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampelles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 183

Concurs electoral de MIRADOR

Quin votaríeu com a representants de Catalunya?

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

Qui creieu que sortirà per minories?

- 1 _____
- 2 _____

Qui obtindrà la mínima votació?

Signat

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telegr.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Cor-
cubion (Corunya) :: OXIGEN 99,9° DE PURESA, Fàbriques
a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a
Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO
SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó
i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris
i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOME-
TRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS